ڕێگای کوردستان

چوارشەممە (٩) ی ئایاری (مەی)ی ٢٠٠٧ ژمارە (٧٣٩) ساڵی (٦٢)

کارەساتی ئــەنفال

دەریا گوڵم کەوەی

لەبــەهاری ســاڵی ١٩٨٨ ڕژێمــی عێــراق بەمەبەســتی ئــەنفالکردن پــەلاماری ناوچــەی قــەرەداغو گــەرمیانی داو شەڕێکی خوێناوی لەنێوان هێزی پێشمەرگەی کوردســتانو ڕژێمی فاشی بەغدا ڕوویداو بست بەبــست گــەرمیان هێــزی پێشمەرگەی کوردستان دژەخیــان بــۆ دوژمــن داگیرســاندو، شەڕێکی گەورەیان لەگــەڵ عەفلەقیەکانــدا ئەنجامــدا لــەو داستانەش دا دەیان شەهیدی حزبمان خوێــنی خۆیــان کــردە خەڵاتی خاکی کوردستان، سەرکردایەتی هەرێمی کوردستانی حزبمان ئاگاداری ئەوەبوو کە ڕژێم فورسایی هێزەکانی خستۆتە سەر کوردستان بۆ پەلاماردانی بۆیە زوو سەرجەم مەڵبەنــدو بەتالیۆنەکانی ئاگادار کردەوە لەهێرشەکانی دوژمن. ئــەوەبوو هاوڕێیانی بەتالیۆنی چواری گەرمیانو حەوتی هــەورامان و نۆی سلێمانی پەڕینەوە بۆ سنووری ناوچەی شوان لەگەڵ لقــی جەباری. لەمەڵبەندەوە نامەگەیشتە لقی شوان کە هاوڕێیــان دێنە لامــان. ئێمــە لەپێــشوازیاندا چــووین بــۆ مەڵبەنــدی سلێمانیو کەرکوک لەگەڵ بەتالیۆنو لقــەکانیان لەناوچــەی ئەلاییــەوە پەڕینــەوە بــۆ دیــوی قــەڵا ســێوکە. هاوڕێیانــی بەتالیۆنی چواری گەرمیانو لقی جــەباری لــەجادەی خانــەوە پەڕینەوە ئێمەش بەچەمی خاسە بەپیریانەوە چووین ئەوانیــش تازە لەشەڕەکانی گەرمیانو جەباری گەڕابوونەوەو ماندوێتــی ڕێگا شەکەتی کردبوون.

لقی شوانو جەباریو بەتالیۆنی چــواری گــەرمیانو حەوتــی هەورامانو نۆی سلێمانیو پازدەی قــەرەداغ یــەکیان گرتــەوە فەرماندەی بــەتالیۆنو لقــەکان کۆبوونەوەیــەکیان بەئــەنجام گەیاند بەمەبەستی دابەشکردنی هێزەکانمــان بــەم شــێوەیە، بــەتالیۆنی (٣١) بەفەرمانــدەیی مامۆســتا ڕزگــارو مــام جوامێر، بەتالیۆنی (٤)ی گەرمیان بەفەرمانــدەیی شــەهید ئەحمەد بازۆکەو مامۆستا عەلی. بەتالیۆنی (٧)ی هــەورامان بە فەرماندەیی عەبدوڵڵای مامو مامۆستا قادر ، بەتالیۆنــی (١٥)ی قــەرەداغ بەفەرمانــدەیی هــاوڕێ حەمــە ڕەشــید قەرەداغیو مــام ئەســکەندەر. بــەتالیۆنی (٩)ی ســلێمانی بەفەرماندەیی عومەر حامیدو هــاوڕێ هــاوڕێ عــەتا. لقــی شەهید مولازم بڕوا بەفەرماندەیی مولازم سەعدو مامۆســتا ئەنوەرو هاوڕێ سەید عەلی جــەباری. سەرپەرشــتیان دەکــرد، دەست نیشانی ئیشو کارەکان کرا.

بەتالیۆنی حەوت چوونە جەولە بۆ ڕۆژهەڵاتی کۆیە بەتالیۆنی (١٥)ی قەرەداغ پەڕینەوە دەشتی هەولێر لەوێشەوە بۆ دۆڵــی سماقولی بــەتالیۆنی (٤)ی گــەرمیان لەگــەڵ لقــی شــوان لەناوچەکە مانەوە کۆبونەوەیەکی بە پەلەکرا لەگەڵ لایەنــە سیاسییەکانی ناوچەکە لەسنووری شوان بیرکرایەوە کــە ئــەم ناوچەیە وەك شوێنەکانی تری لێ نەیەتو بەرگری لێ بکرێــت لەلایەن هێزی پێشمەرگەی کوردستان بەتایبــەت شــەڕەکانی گەرمیان، هاوڕێیانی حزبو هــەڤاڵانی یــەکێتی نیــشتمانی ڕۆڵی سەرەکیان بینی ئێمەش وەك پێــشوو جەولــەی خۆمــان دەکرد ، بەڵام هاوڕێیانی گەرمیان تازە گەڕابوونەوە ئەیان ووت ڕژێم ئەم ناوچەیەش داگیر دەکات. ئێمە ناتوانین شەڕی بەرەیی بکەین دەبێت دەست بکرێت بەشــەڕی پــارتی زانــی ئەمانــە گفتوگۆی ڕۆژانەمان بوو لەنێوان پێــشمەرگەو کادیرەکانــدا ڕۆژی ٣ / ٥ / ١٩٨٨ ڕژێم بە پــۆلێ فڕۆکــەوە گونــدی گۆپتەپەی کیمیاباران کرد ئێمەش هێزەکانمان لە جەلەمۆردو سەرچنار بوون بەتالیۆنی (٧) لەڕۆژهەڵاتی کۆیــە بــوون بــۆ شەوەکەی گەیشتنە جەلەمۆردو بۆلای ئێمە هاتن بۆ ڕۆژی ٤ / ٥ / ١٩٨٨ ڕژێم لەچواردە قوولــەوە هێرشــی بــەربڵاوی کردە سەرجەم ناوچەکە بۆیە نەتوانرا شەڕی بەرەیی بکرێــتو قۆناغی پارتی زانی دەستی پێکــرد ئێمــە ڕۆژی ٤ی مانــگ نیوەڕۆکەی لەگوندی دارە قووتە بووین جاشــەکانیش لەگــەڵ سوپای شۆڤێنی عێراق پەیتا پەیتا گونــدەکانیان دەســوتاندو هێزەکانی حزبمان بۆ ئێوارەکــەی لــە گونــدی مۆردخــواردەی بنــاری خــاڵ خــاڵان کۆبونەوەیــەکیان ئەنجامــداو بڕیــاردرا بگەڕێنەوە بۆ ناوچەی گەرمیان شەوی ٤ - ٥ / ٥ / ١٩٨٨ هاتینە بنکەی (سیرستانە) ناسراوە بــە بنکــەی (ســەیدان) هێزەکــانی هــەموو لایەنــەکان لــەوێ کۆبوونــەوە ئــەو ڕۆژە هەلیکۆپتــەرەکانی ڕژێــم (١٧) تراکتــۆری هاووڵاتیانیــان ســووتاندن لــەکاتی بۆردومــان کردنــدا ئــەوەی هەمیــشە لەیادمان ناچێتەوە خەڵکی گوڵم کەوە بوو، ئەو گونــدەی کــە ســاڵی پێــشووتر دێیەکــەیان وێــران کرابــوو. هــاتبوون لەهەڵەتەکان ماڵیان دروست کــرد بۆئــەوەی نەچــنەوە ژێــر دەستی ڕژێم دیسانەوە ماڵو حاڵو لانەیان لێ تێکچووەو مــاڵ وێران بوونەوە، ئێوارەبوو کــاتی خۆرئــاوا خــەڵکی گوندەکــە بەیەکدا دەهــاتنو دەچــوونو ڕوویــان کــردە ئێمــەو وتیــان، هاوڕێیان ئێوە هــەموو شــتێك دەزانــنو ڕاســتیش بەخەڵــك دەڵێنو ڕاستیەکەش بەئێمــەبڵێن چــی بــووەو چــی بکەیــن

ئێمەش بەچاوی پڕ لە حەســرەتەوە پێمــان وتــن کــە توانــای بەرگری ئەماوە لێتانی بکەینو ناش توانین ڕێگاتان لێ بگرین کە چارەنووسی هەموومان نادیارە، بــەڵام ئێــوە بتــوانن ژنو منداڵەکانتان بپەڕێننــەوە شــارو خۆشــتان لەهەڵەتەکانــدا بمێننەوە شەو هاتوو ئێمەش بەڕێ کــەوتینو ماڵئــاوایی مــان لەیەکتری کردو ئەوانیش بەگریانو هاوارەوە بەجێمان، پاشــان مــام جوامێــر هاتــە لامو پێــی وتم: ئــەتوانی ئــەم هێــزە بپەڕێنیتەوە تاوەکو لەجادەی مەقان ئەپەڕینەوە ئەو بەر، لــەو بەریشەوە هاوڕێیانی لقی جەباری شارەزان منیش ئەرکەکــەم گرتە ئەستۆ بەهۆی شارەزایم لەو ناوچەیە ببم بەڕێبەری ئــەو هێزە بەڕێ کەوتین تاگەیشتینە گوندی گوڵم کــەوە گوندەکــە جــڕە دووکــەڵو کڵپــەی ئــاگر ئــەو نــاوەی ڕۆشــن کردبــووە موچڕکەیەك بەهەموو لەشمدا هاتوو لەناخەوە هەڵ ڤرچام بۆی چونکە دیمەنی ئەو گوندەم بەشێواوی بینی ئەوگوندەی هەموو یادگارێکی منداڵیتیم تێدا بەسەربردووە مەنزڵگای باوباپیرانم بووە لەو دیمەنەدا بڕیارمدا کە زیاتر سورتر بم لەتێکۆشــاندا دژی ئەو ڕژێمەی تابلۆی جوانی گوندەکەمو هــەزاران گونــدی تریــان شــێواندو ســووتاندیانو کەســوکارەکانیان بــەرەو چارەنووســێکی نادیــار بــرد. هێزەکانمــان گەیــشتنە دیــوی ئومەرەگەدەو شێخ جیری بــە (٩) ســەعات گەیــشتینە ئــەو شوێنەی کەمەبەستمان بــوو پــێ بگــەین ڕۆژی ٧ / ٥ / ١٩٨٨ بــەیانی دروســت بوونــی بــەرەی کوردســتانی لــە ئێزگەکانەوە ڕاگەیانرا ئەمەش جێگــای خۆشحاڵی هــەموو لایەنەکان بوو مژدەبــەخش بــوو بــۆ هــەموومان هەرچــەندە گەلەکەمان ڕووبەڕووی ئەو کارەســاتە ترســناکە بــوو بــۆوە. هاوڕێیان دواتر کۆبونەوەیەکیان بــە پەلــە سازداو بڕیــاردرا بەتالیۆنی (٧)و هەردوو لقی شوانو جــەباری لــە ناوچــەکە بمێننەوە لەڕۆژی ١٠ /٥/ ١٩٨٨ ئێوارەکەی لەناو باخەکانی سەرووی گوندی ئەمزراوە بووین چەند هاوڕێیەکمان دەســت نیشان کرد بچینەوە ناو گوندەکە بەمەبەســتی دروســتکردنی خواردن هاوڕێیانی ئێمە ڕۆیــشتن کاتــێ کــە گەیــشتنە نــاو گوندەکە چەند کەســانێکی خۆفــرۆش کــە تەسلیم بەڕژێــم ببوونەوە، بەڵام هاوڕێیانی ئێمە وایان زانی بوو هــەر لەگــەڵ هێــزی پێــشمەرگە ماونەتــەوە لەئەنجامــدا دەســت ڕێــژیان لەهاوڕێیانمان کردو لەئەنجامدا ئەم هاوڕێیانە شەهیدبوون.

هاوڕێ قاسم سەر پەل لە لقی جەباری هاوڕێ فازڵ لــە لقــی جەباری هاوڕێ هەڵمەت لە لقی شوان ئێمەش دەســت بەجــێ بەرزاییەکانمان لێیان گرت، بەڵام ئەوان بەناو دۆڵەکەدا ڕایــان کرد خۆیان گەیاندە، هێزە بەزیوەکانی دوژمن لە چەمــچەماڵ و شۆڕش ئێمەش شەوەکەی تەرمەکانمان شــاردەوە، بــەڵام بــۆ ڕۆژی دوایــی هەلیکۆپتــەرەکانی ڕژێــم بەچاوســاغی جاشــە خۆفرۆشەکان تەرمەکانیان گواستەوە بۆ چەمچەماڵ ئێمــەش ڕوومان کردە گونــدە ڕووخاوەکــانی بــانگۆڵ لــە ١٢ / ٥ / ١٩٨٨ لەوێ هاوڕێیان قسەیان کرد لەگەڵمان دیسانەوە ڕایان سپاردم بەڕێبەری مەفرەزەکە بەمەبەســتی گەڕانــەوەمان بــۆ ناوچەی شــوان، ئێمــەش لەگــەڵ هاوڕێیــان شــەهید حاجــی بەختیار ڕابەری سیاسی لقی شوان و شەهید سیڤەر سەر پەلی لقــی شــوان لەگــەڵ مەفرەزەکــەدا هــاتین تــا گەیــشتینەوە هەڵەتەکانی گوڵم کەوە. دواتــر دیــسانەوە گەڕاینــەوە خاڵــە بازیانی و قەرەحەسەن لــەکاتی گەڕانەوەمانــدا تــەنها یــەك دووربینمان پێ بوو ناچار بــووین دووربینــە کــە بــشکێنینو بیکەین بەدوو دوربین بەسەر هەردوو مەفەرزەکــەدا دابەشــی بکەین لەو کاتەوە ئیتر بەبەردەوامی مــەفرەزە پارتیزانەکانــی حزبمان لەسەرجەم ناوچەکان مانەوە، بۆ زیــاتر گەڕانــەوەم بــۆ ئەو یادانە دەبێ باس لەڕۆڵی سەرجەم هاوڕێیانم بکەمو تیشك بخەمە سەر ناوی ئەو هاوڕێ تێکۆشەرانەی لەپێناوی ئــازادی گەلەکەیان ئاتنۆکی خوێــنی لەشــیان بــەرگریان لــەخاكو نیشتمان کرد لەوانە:

١-هاوڕێ حاجی بەختیار ڕابەری سیاسی لقی شوان.

٢-هــاوڕێ ســیڤەر لەراپەڕینەکــەی بــەهاری ســاڵی ١٩٩١ لەبارەگای حزبی بەعس لەڕەحیماوەی کەرکوك شەهید بوو کە سەر لق بوو.

٣-هاوڕێیان ملازم سەعدو چیاو دڵشادو سەلام لــە ١٨ / ٧ / ١٩٨٨ بەدەســـتی هێمـــەڕەشو پۆلێکـــی خۆفـــرۆش شەهیدیانیان کرد.

ملازم سەعدیشیان کردە دیاری دەستی خۆیانو هێنایانەوە بۆ ڕژێمی بەعس، ئەو پۆلە خۆفرۆشــە خیانــەتیان لــە نەتــەوەو نیشتمانو هێزی پێشمەرگەی کوردستان کرد.

٤-هاوڕێ شاڵاو پارتیزانی دوای ئەنفال تووشی نەخۆشــیەکی کوشندە بوو گیانی لەدەست دا. ئەو هاوســەنگەرە بەڕێزانــەی کە لەو مەفرەزەیە مانەوە هاوڕێیان پێشڕەو، سورکێو ڕزگــار شوانیو خۆم بووین.